

Avrupa'da Türkçe Derslerinin Dil Edinimine Katkısı¹ (Almanya'da Üçüncü Kuşaklar Üzerine Bir İnceleme)

The Contribution of Turkish Lessons to Language Acquisition in Europe (An Analysis on Third Generation in Germany)

Beytullah BEKAR²
Abdulkadir ÖZTÜRK³

Geliş Tarihi: 27.02.2018 / Düzenleme Tarihi: 08.03.2018 / Kabul Tarihi: 15.03.2018

Özet

Almanyalı Türkler için en büyük problemlerden biri asimile olmalarıdır. Asimilasyonu hızlandıran etkenlerin en önemlisi ise Türkçeye gereken önemin verilmemesidir. Türkçe; Almanya'daki Türklerin bazıları için ikinci dil konumuna gelmiştir. Yeni yetişen kuşakların dil kullanımları bir önceki nesle göre değişme göstermeye başlamıştır. İlk giden kuşaklar yalnız Türkçe konuşurlarken, son kuşaklar daha çok Almanca konuşmaya başlamışlardır. Türkçe konuşanlar ise Almandan Türkçeye kod kopyalamalar yaparak Türkçe konuşmaktadırlar. 60 yılda yeni kuşakların Türkçeyi unutmaya başlamaları gelecek kuşaklar için endişe verici bir durumdur. Bunun önüne geçilebilmesi için yeni kuşakların ana dilleri Türkçeyi edinmeleri ve Türkçe kullanımlarını geliştirmeleri için çalışmaların yapılması gerekir.

Günümüzde Almanya'da resmi olarak öğrencilerin Türkçe öğrenebildikleri tek yer, okullardır. Fakat okullardaki Türkçe derslerine olan ilgi istenilen seviyede gerçekleşmemektedir. 2011- 2012 yılı verilerine göre Almanya genelinde ilkokul, ortaokul ve liseye giden 317.034 Türk öğrenciden yalnız 115.000'i Türkçe derslerine katılmıştır. Türkçe dersleri asimilasyonun önünde bir engeldir, buna rağmen derslere katılımın çok düşük olması Türkçe derslerinin dil edinimine katkısının araştırılması gerekliliğini bir daha ortaya koymuştur.

Bu amaçla Almanya'da verilen Türkçe dersleriyle ilgili veli ve öğrenci görüşlerini öğrenmek amacıyla Duisburg ve Ravensburg şehirlerinde anket çalışması yapılmıştır. Makalemizde bu anket çalışmasının verileri yorumlanmış ve değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Almanya, Almanyalı Türkler, Türkçe dersi ve ana dili

Abstract

One of the biggest problems for the German-born Turks is the problem of being assimilated. The factor that accelerates the assimilation is that the necessary importance is not given to the Turkish. Turkish; for some of the Turks in Germany, it has become the second language. The language use of the new-born generations has begun to change according to the previous generation. The first generations speak only Turkish, but the last generations have begun to speak German more. Turkish-speaking people speak Turkish by making code copies from German to Turkish. It is a worrisome situation for future generations if new generations start to forget the Turkish in 60 years. In order to prevent this, it is necessary to work for the acquisition and development of Turkish language.

Nowadays in Germany, officially, the only place where students can learn Turkish is the schools. However, interest in Turkish lessons in schools is not realized at the desired level. According to 2011-2012 data, among 317,034 Turkish students attending primary, secondary and high schools throughout Germany, only 115,000 of them have participated in Turkish lessons. Despite the fact that Turkish lessons are obstacles to assimilation, the participation is very low and it is necessary to investigate the contribution of Turkish lessons to language acquisition.

For this purpose, a questionnaire study has been carried out in Duisburg and Ravensburg to learn about the opinions of parents and students about the Turkish lessons given in Germany. In this study, the data of this survey study has been interpreted and evaluated.

Key Words: Germany, German-born Turks, Turkish lesson and mother language

¹ Bu makale KLU BAP 111 numaralı proje desteğiyle hazırlanmıştır.

² Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
E-Posta: beytullahbekar@gmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
E-Posta: akadirozturk@odu.edu.tr

0. Giriş

1961 yılı itibarıyla Türkiye'den Almanya'ya iş gücü göçleri başlamış ve her geçen yıl Almanya'daki Türk nüfusu hızla artmıştır. Buna ilave olarak belirli dönemlerde Türkiye'de meydana gelen olaylar neticesinde yasa dışı yollardan veya iltica talepleriyle gidenlerle evlilik yoluyla gidenler de eklenmiştir. 1961 yılından 2011 yılının sonuna kadar çalışmak için Almanya'ya giden işçi sayısı yaklaşık 700.000 iken; aile birleşimleri⁴ ve Almanya'da doğan çocuklarla birlikte Türklerin⁵ nüfusu dört kat artmış ve 3 milyona yaklaşmıştır. Fakat kendilerinin geleceğini Almanya'da gören Türkler zamanla Alman vatandaşlığına geçmişler ve geçmeye de devam etmektedirler. 3 milyon Türkün yaklaşık 1.550.000'i Türk vatandaşı⁶, diğerleri de Alman vatandaşıdır.⁷

Alman Vatandaşı Türkler

Almanya'ya 1961 yılında birkaç yıllığına geçici işçi olarak gitmeye başlayan Türkler, Almanya'da uzun süreli kalıcı olduklarını kabullenmeye başlamalarıyla Türkiye'de bıraktıkları eşlerini ve çocuklarını da yanlarına almaya başlamışlardır. I. kuşaktan Almanya'ya gidenlerin çoğu uzun süre Türkiye ile olan bağlarını sıkı tutmuşlar ve yıllık izinlerle bağları sağlamlaştırmaya çalışmışlardır. Zamanla I. kuşağın Türkiye'de akran ve çevre yoksunluğu yaşamaya başlamaları, Türkiye'de kalan aile büyüklerinin vefat etmesi, Almanya'da kendilerine göre bir arkadaş çevresi oluşturmaları, çocuklarının dünyaya gelmesi ve yatırımlarını Almanya'da yapmaları Türkiye ile olan bağlarının zayıflamasına neden olmuştur. Türklerin kendilerini Almanya'da kalıcı görmeleri ve Almanya'nın sunduğu haklardan daha çok istifade etme istekleri, Alman vatandaşlığına geçişlerini hızlandırmıştır. Alman vatandaşlığına geçişler iki şekilde gerçekleşmektedir: 1. Türk vatandaşlığına geçişleri yerine getirerek Alman vatandaşı olmak 2. Doğumla Alman vatandaşlığını elde etmek.

1. Türk vatandaşlığına geçişleri yerine getirerek Alman vatandaşı olmak: 1 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe giren yasayla 16 yaşını doldurmuş bir birey en az 8 yıl yasal yollardan Almanya'da bulunuyorsa, oturma iznine sahipse, sabıka kaydı temiz ve geçimini sosyal yardım veya işsizlik yardımı almaksızın temin edebiliyorsa vatandaşlık için başvurabilmektedir. Vatandaşlık başvurusunda bulunanlardan yeterli derecede Almanca bilmeleri ve Almanya'nın hukuki ve toplumsal düzeni hakkında temel bilgilere sahip olmaları istenmektedir. Bunun için kişiler sınava tabi tutulurlar. Bu koşulları yerine getiren ve sınavdan başarılı olanlar Türk vatandaşlığından çıkmak kaydıyla Alman vatandaşlığına kabul edilirler.⁸

2. Doğumla Alman Vatandaşı Olmak: 01 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe giren yasayla Almanya'da doğan çocuğun anne veya babasından biri Alman vatandaşıysa veya anne ve babası yabancı olmak şartıyla ikisinden biri çocuğun doğum tarihi itibarıyla en az sekiz yıldan beri devamlı ve yasal şekilde Almanya'da yaşıyor ve oturma hakkına sahip bulunuyorsa doğan çocuk Alman vatandaşı olarak kabul edilir ve doğuştan itibaren tüm hak ve ödevleriyle Alman vatandaşı olur⁹. Türk vatandaşlığından çıkarak ve doğumla Alman vatandaşlığına geçen Türklerin sayısı 2012 yılı itibarıyla yaklaşık 1.100.000'e ulaşmıştır.

Türk Vatandaşlarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

2013 yılı itibarıyla Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının yaş gruplarına göre dağılımları şöyledir: 0-15 yaş arası 75.508, 16-35 yaş arası 528.672, 36-65 yaş arası 728.161 ve 65 yaş ve üstü 217.467'dir.¹⁰ 1.550.000 Türk vatandaşının yaklaşık % 40'ını 0-35 yaş arası genç nüfusun oluşturduğu görülmektedir.

Eyaletlere Göre Türk Nüfus Dağılımı

Almanya 16 eyaletten oluşan bir federasyondur. Bu eyaletlerin içinde Nordrhein-Westfalen eyaleti Türk vatandaşının en çok (520.573), Sachsen-Anhalt ise en az olduğu eyalettir (2.217). Türklerin toplu halde veya dağınık yaşamaları dil kullanımını da doğrudan etkilemektedir. Türklerin az oldukları ve/veya dağınık yaşadıkları yerlerde özellikle de genç kuşakların kendi aralarında daha çok Almancayla iletişim sağladıkları, çok oldukları ve/veya birlikte yaşadıkları yerlerde kendi aralarında daha çok Türkçe-Almanca karışık dil kullandıkları görülmüştür (Bekar, 2015).

Almanya'daki Türklerin Dil Durumları

1961 yılından itibaren Türkiye'den gelen işçilerin Almanya'da üç beş yıl çalışıp ülkelerine geri dönecekleri varsayıldığından "Misafir İşçi" (Gastarbeiter) olarak kabul edilmişlerdi. Fakat 1960'lı yıllarda gelen işçilerin çoğu tahmin edildiği gibi üç beş yıl çalışıp ülkelerine geri dönmemişlerdir. Günümüzde Almanya, Türklerin (Almanya vatandaşı Türkler dahil) bazıları için ikinci vatan, bazıları için ise birinci vatan durumuna gelmiştir. Şu an Almanya'da 1960'lı yıllardan itibaren işçi olarak gidenler, onların çocukları ile torunlarından oluşan üç kuşak birlikte yaşamaktadır.

İlk giden Türkler -Birinci kuşak- dil bilmemenin, çevreyi tanımamanın ve kültüre yabancı olmanın etkisiyle evden işe, işten eve gidip gelmişler, ana dillerini hatta çoğu ağız özelliklerini dahi korumuşlardır.

Kültür ve dil çatışmasını en çok yaşayan kuşak ise ikinci kuşak olmuştur. İkinci kuşak okul çağına kadar aile ortamında Türkçe ve Türk kültürüyle yetişirken okul çağında yeni bir kültürle ve dille tanışmaya başlamışlardır. İkinci kuşağın bu

⁴ Aile birleşimi, 1961 yılından itibaren işçi olarak Almanya'ya gidenlerin zamanla aile fertlerini de Almanya'ya götürmeleridir.

⁵ Almanya'daki Türkler kavramı Alman vatandaşlığına geçenleri de kapsamaktadır.

⁶ <http://www.calisma.de/index.php?option=com> (erişim tarihi: 18.05.2015)

⁷ Almanya resmî makamları tarafından 31.12.2015 tarihli verilere göre Almanya'daki Türk vatandaşlarının sayısı 1.506.113'tür.

⁸ <https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/Bevoelkerung/MigrationIntegration/AuslaendischeBevolkerung/Tabellen/Geschlecht.html> (erişim tarihi 21.02.2017)

⁹ <http://www.essen.bk.mfa.gov.tr/images/localCache/1/> (erişim tarihi: 03.02.2015)

¹⁰ <http://www.calisma.de/index.php?option=com> (erişim tarihi: 18.05.2015)

¹¹ <http://www.calisma.de/index.php?option=com> (erişim tarihi: 18.05.2015)

kültüre ve dile hazırlıksız yakalanması, ikinci kuşağın kendi içinde bir çatışma yaşamasına neden olmuştur. Aile içinde Türkçenin ve Türk kültürünün hâkimiyeti, okulda ise Almancanın ve Alman kültürünün baskısı ikinci kuşakta özellikle dil asimilasyonunun görülmeye başlanmasına neden olmuştur.

İkinci kuşak, üçüncü kuşak tarafından bu sıkıntıların yaşanmaması için Almanca ve Alman kültürü lehine bir tavır sergilemiştir. Bu sebeple üçüncü kuşak, Almanca öğrenme ve Alman kültürüne uyum noktasında II. kuşağın yaşadığı çoğu sıkıntıları yaşamamıştır. İkinci kuşak çoğu durumda daha olgunlukla karşılaşmış ve çocuklarının Almanya'ya, Alman kültürüne uyum sağlamaları ve Almanca'yı en az Türkçe kadar iyi öğrenmeleri için gayret göstermiştir. Fakat bu gayret zamanla Türk kültürünün ve Türkçenin ikinci plana itilmesine neden olmuştur. Üçüncü kuşaktan bazı bireylerin Türkiye'yi hiç görmeden yetiştikleri, bu sebeple de birinci dillerinin yaşadıkları ülkenin dili olmaya başladığı görülmüştür.

Almanya'da birinci ikinci ve üçüncü kuşaktan 3 milyona yakın Türk yaşamaktadır. Bugün Almanya'da Türkçe ve Türk kültürü entegrasyon adı altında asimilasyon tehlikesiyle karşı karşıyadır. Türkiye'nin işin üzerine zamanında eğilmemesi, ailelerin çoğunun ana dilinin önemi konusunda bilinçsiz olmaları gibi sebepler asimilasyonu hızlandırmıştır. Asimilasyonu önündeki en büyük engelin ana dili Türkçe olduğunu bildiği Alman devleti, asimilasyonu hızlandırmak için ve gelecek kuşakların yarım dilli veya birinci dilleri Almanca olan bireyler olarak yetişmeleri hususunda çalışmalarını yürütmektedir.

Günümüzde Almanya'da yaşayan Türklerin dil kullanımında dört farklı özellikle karşılaşmak mümkündür. Bunlar tek dillilik, iki dillilik, yarım dillilik ve dil körelmesidir.

Tek dillilik, daha çok birinci kuşaktan ev hanımlarında ve ikinci kuşaktan geç yaşlarda evlilik yoluyla gidenlerde görülmektedir. Son yıllarda evlilik yoluyla Almanya'ya gidenlerin "Aile Birleşimi Sınavı" olarak bilinen Almanca yeterlilik sınavından başarılı olmaları gerektiği için ikinci kuşakta görülen tek dillilik azalmıştır.

İki dillilik, her üç kuşakta görülmekle birlikte tek dilli ve yarım dilli olanlara göre iki dilli olanların sayısı çok azdır.

Yarım dillilik, Almanya'da yaşayan Türklerde en çok görülen husustur. Birinci kuşağın, Türkçenin kullanım pratikliğine sahip olmalarının yanında genelinin Almancanın kullanım pratikliğine sahip olmamaları; üçüncü kuşağın, Almancanın kullanım pratikliğine sahip olmalarının yanında genelinin Türkçenin kullanım pratikliğine sahip olmamaları ve ikinci kuşaktan bazılarının Türkçe veya Almancanın kullanım pratikliğine sahip olmalarının yanında diğer dilin kullanım pratikliğine sahip olmamaları yarım dilliliğin neticesidir.

Dil körelmesi ise daha çok üçüncü kuşakta görülen bir husustur. Üçüncü kuşağın aileden öğrendikleri Türkçeyi geliştirme ortamı bulamamaları ve ileriki yaşlarda kendilerinde baskın dilin Almanca olması, Türkçenin kullanım pratikliğinin körelmesine neden olmaktadır. Üçüncü kuşağın çoğundaki Türkçe konuşmaları anlamlandırabilmeleri fakat kendilerinin Türkçe kullanım pratikliğine sahip olmamaları ve Almanca'ya daha rahat ifade edebilmeleri dil körelmesinin bir sonucudur. Almanya'da yaşayan Türklerde görülen yarım dillilik ve dil körelmesi standart Türkiye Türkçesinden ve ağızlarından farklı gelişmeler gösteren ve Türkçe kuralların da dışına çıkan yeni ağız özelliği oluşturan bir Türkçe ortaya çıkarmasına sebep olmuştur.

Almanya'da Ana Dili Olarak Türkçe

Almanya'ya işçi göçünün başladığı tarihten günümüze kadar 54 yıl geçmiştir. Bu zaman zarfında Almanya'da yaşayan Türkler pek çok açıdan Alman kültüründen etkilenmişlerdir. Bu etkileşim, kimi alanlarda kendi istekleriyle ya da kendiliğinden gerçekleşirken kimi alanlarda ise Alman devletinin gizli baskısı sonucu olmuştur. Alman devletinin baskısıyla gerçekleşen etkileşim alanlarından biri de kuşkusuz dil kullanımı ve öğretimidir. Göçün başladığı ilk yıllarda Türklerin Almanya'da kalıcı olmadıkları ve zamanla Türkiye'ye geri dönecekleri düşünülmüş ve bu doğrultuda ana dili öğretimi planlanmıştır. Aileler Türkiye'ye döndüklerinde çocuklarının Türkiye'de uyum ve iletişim problemleri yaşamamaları için eyaletler tarafından kimi okullarda iki dilli hazırlık sınıfları, kimi okullarda asıl dersleri kendi dillerinde ve yardımcı dersleri Alman çocuklarla birlikte aldıkları "ulusal sınıflar" oluşturulmuştur. Fakat Türklerin Almanya'da kalıcı olduklarının anlaşılmasının ardından 2000'li yılların başından itibaren uygulanan politikalar değişmiş ve Türkçe uyumun/asimilasyonun önündeki en büyük engel olarak görülmeye başlanmıştır. Hatta kimi zaman bu görüş kimi siyasetçiler ve araştırmacılar tarafından açık açık dile getirilmiştir. Alman siyasetçi Otto Schily, 2002 yılında *Süddeutsche Zeitung*'a verdiği röportajda "Uyumun en sorunsuz şekli asimilasyondur; ancak devlet bunu yapamaz. Başarılı bir uyum için asgari şart, yabancıların Almanca öğrenmeleridir." derken, Konrad Adenauer Vakfı Genel Sekreteri Wilhelm Staudacher, "Almanya'daki Türklerin hemen hemen yarısı boş zamanlarında Türkçe konuşmaktadır, bu ise küçük İstanbul'un olumsuz tarafıdır." demiştir. Bununla birlikte Alman kamu yönetiminin "tüm göçmenlerin görevlerinin Almanca öğrenmek olduğu" ve "göçmenlerin rüyalarını bile Almanca görmeleri gerektiği" düşüncesi eyalet yönetimlerinin Türkçe derslerinin önüne çeşitli zorluklar çıkarmalarına neden olmuştur. "Hatta bazı Almanlar, Türklerin kalıcı olduklarının anlaşılmasının ardından sadece dil boyutunda uyumu/asimilasyonu yeterli görmemiş Türk çocuklarının da altmış yetmiş yıl önce kömür madenlerinde çalıştırılan Polonyalı çocuklar gibi Almanlaştırılmaları gerektiğine inanmışlardır". Bu sebeple dil alanındaki etkileşim tek taraflı gerçekleşmiş; Türkçe pasif dil, Almanca ise baskın dil konumuna geçmiştir. Nevzat Özkan (2007: 31), Türkiye dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının birinci ve ikinci kuşağının hem ana dili hem de ilk dili Türkiye Türkçesi olduğunu ancak üçüncü kuşakta Türkiye'yi hiç görmeden büyüyen insanlar bile bulunduğu için en azından bu kuşaktan belli bir grubun ilk dilinin yaşadığı ülkenin dili olmaya başladığını belirtmiştir. Hatta III. kuşağın içinde Türkçeyi hiç öğrenmeden yetişenler bile bulunduğuna vurgu yapmaktadır.

1. Araştırmanın Amacı

Almanyalı Türkler için en büyük problemlerden biri asimile olmalarıdır. Asimilasyonu hızlandıran etken ise Türkçeye gereken önemin verilmemesidir. Dil, bir insan topluluğunun millet hâline gelebilmesi için gerekli olan en önemli şartlardan olduğu gibi, o topluluğun millet olarak kalabilmesinin de en önemli şartlarından (Kalkan, 2016: 16). Türkçe; Almanya'daki Türklerin bazıları için ikinci dil konumuna gelmiştir. Yeni yetişen kuşakların dil kullanımları bir önceki nesle göre değişme göstermeye başlamıştır. İlk giden kuşaklar yalnız Türkçe konuşurlarken, son kuşaklar daha çok Almanca konuşmaya başlamışlardır. Türkçe konuşanlar ise Almancadan Türkçeye kod kopyalamalar yaparak Türkçe konuşmaktadırlar. 60 yılda yeni kuşakların Türkçeyi unutmaya başlamaları gelecek kuşaklar için endişe verici bir durumdur. Bunun önüne

geçilebilmesi için yeni kuşakların ana dilleri Türkçeyi edinimleri ve geliştirmeleri için çalışmaların yapılması gerekir. Günümüzde Almanya'da öğrencilerin Türkçe dersi alabilecekleri tek yerler okullardır. Fakat araştırmalar göstermektedir ki okullardaki Türkçe derslerine olan ilgi her yıl azalmaktadır. 2011- 2012 yılı verilerine göre Almanya genelinde ilkokul, ortaokul ve liseye seviyesindeki 317.034 Türk öğrenciden yalnız 115.000'i Türkçe derslerine katılmıştır. Türkçe derslerinin asimilasyonun önünde bir engel olmasına rağmen derslere katılımın çok düşük olması Türkçe derslerinin dil edinimine katkısının araştırılması gerekliliğini bir daha ortaya koymuştur.

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde bulunan Duisburg (18 öğrenci) ve Baden-Württemberg eyaletinde bulunan Ravensburg şehirlerinde (18 öğrenci) toplam 36 öğrenci ve 36 veliye yönelik yapılandırılmış anket formu ile yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak veriler elde edilmiştir. Görüşmeler gönüllülük esasına bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması çocuğu/çocukları Türkçe dersi almış ve halen almaya devam eden veliler ve onların çocuklarına yönelik yapılmaya çalışılmıştır. Çocuğu/çocukları önceki yıllarda Türkçe dersi almamış fakat görüş belirtmek isteyen katılımcıların da olması sebebiyle bu velilere de anket uygulanmıştır. Kuzey Ren Vestfalya ve Baden-Württemberg eyaletlerinde Türk nüfusunun çok olması sebebiyle anket çalışması bu eyaletlerde yapılmıştır. Anketler veli ve öğrencilere yönelik olarak farklı hazırlanmış ve iki ayrı grupta yüz yüze görüşülerek verilere ulaşılmıştır. Veriler bu sebeple öğrenci ve veli olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Değerlendirme kısmında ise öğrencilerin ve velilerin vermiş oldukları cevaplarda karşılaştırmalara gidilmiştir.

3. Anket Bilgileri

A. Öğrenci Bilgileri:

1.Yaş bilgileri:

Yaş	Öğrenci Sayısı
10-12 yaş	16
13-15 yaş	12
16-18 yaş	8
TOPLAM	36

Anket çalışmamıza katılan 16 öğrenci 10-12 yaş, 12 öğrenci 13-15 yaş ve 8 öğrenci de 16-18 yaş aralığındadır.

2. Cinsiyet bilgileri

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı
Kız	20
Erkek	16
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden 20'si kız, 16'sı erkek öğrencidir.

3. Doğum yeri bilgileri

Doğum yeri	Öğrenci Sayısı
Almanya	36
Türkiye	0
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerin tamamı Almanya'da doğmuşlardır.

4. Okul bilgileri

Okul	Öğrenci Sınıfı
Gymnasium	13
Realschule	9
Hauptschule	3
Gesamtschule	10
Berufschule	1
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden 13'ü Gymnasium'da, 10'u Gesamtschule'da, 9'u Realschule'da, 3'ü Hauptschule'da ve 1'i de Berufschule'da okuduklarını belirtmişlerdir.

5. Sınıf bilgileri

Sınıf	Öğrenci Sayısı
5. sınıf	10
6. sınıf	3
7. sınıf	5
8. sınıf	7
9. sınıf	2
10. sınıf	7
11. sınıf	1
12. sınıf	1
TOPLAM	36

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden 10 öğrenci 5. sınıfa, 3 öğrenci 6. sınıfa, 5 öğrenci 7. sınıfa, 7 öğrenci 8. sınıfa, 2 öğrenci 9. sınıfa, 7 öğrenci 10. sınıfa, 1 öğrenci 11. sınıfa ve 1 öğrenci de 12. sınıfa gittiklerini belirtmişlerdir.

6. Öğrencilerin velilerinin doğum yerleri

Doğum Yeri	Türkiye	Almanya	Toplam
Anne	18	18	36
Baba	28	8	36
Toplam	46	26	72

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden anne ve/veya babası Türkiye doğumlu olanların sayısı 46'dır. Bu aile içinde Türkçe konuşulmasına olumlu katkı sağlayan bir durumdur.

7. Öğrencilerin velilerinin çalışma durumları

Velinin Çalışma Durumu	Çalışıyor	Çalışmıyor	Toplam
Anne	17	19	36
Baba	32	4	36
Toplam	49	23	72

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden anne ve/veya babası çalışanların sayısı 49'dur. Bu durum çocukların özellikle küçük yaşta kreşlere gitmelerine ve de ana dillerini tam öğrenmeden Almanca öğrenmeye başlamalarına neden olmaktadır.

8. Türk çocukları daha çok hangi dili kullanıyorlar?

Dil	Sayı
Daha çok Türkçe	13
Daha çok Almanca	23
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 23'ü Türk çocuklarının daha çok Almanca konuştuklarını belirtmiştir.

9. Türkçe önemli mi?

Görüş	Sayı
Önemli	30
Önemli değil	6
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 30'u Türkçenin Almanya'da yaşayan Türkler için önemli olduğu yönünde, 6'sı da olumsuz yönde görüş belirtmişlerdir.

10. Türk öğrenciler, Türkçe öğrenmeliler mi?

Görüş	Sayı
Evet, gerekli	30
Hayır, gerekli değil	6
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden yalnız 6'sı Almanya'da yaşayan Türk öğrencilerin Türkçe öğrenmelerinin gerekli olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Diğer 30 öğrenci Türkçe öğrenmeleri yönünde görüş belirtmişlerdir.

11. Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç var mı?

Görüş	Sayı
Evet, ihtiyaç var	28
Hayır, ihtiyaç yok	8
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden yalnız 8'i Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç olmadığını belirtirken 28'i Türkçe dersine ihtiyaç olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

12. Kaç yıl Türkçe dersi aldınız?

Yıl	Öğrenci Sayı
1 yıl	7 öğrenci
2 yıl	1 öğrenci
3 yıl	4 öğrenci
4 yıl	8 öğrenci
5 yıl	6 öğrenci
6 yıl	6 öğrenci
7 yıl	2 öğrenci
8 yıl	2 öğrenci
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan öğrencilerden 7 öğrenci en az 1 yıl, 1 öğrenci 2 yıl, 4 öğrenci 3 yıl, 8 öğrenci 4 yıl, 6 öğrenci 5 yıl, 6 öğrenci 6 yıl, 2 öğrenci 7 yıl ve 2 öğrenci de 8 yıl Türkçe dersi almışlardır.

13. Bu sene Türkçe dersi alıyor musunuz?

2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı	Sayı
Evet, alıyorum	33
Hayır, almıyorum	3
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 33'ü anket çalışmasının yapıldığı yılda Türkçe dersi aldığını 3'ü de daha önceki yıllarda Türkçe dersi aldığını anket çalışmasının yapıldığı yılda Türkçe dersi almadıklarını belirtmişlerdir.

14. Türkçe dersini siz mi istediniz aileniz mi?

Kim	Sayı
Ben	12
Anne-Baba	15
Birlikte	9
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 12'si Türkçe dersini kendisinin istediğini, 15'i anne-babasının istekleriyle seçtiklerini, 9'u da birlikte karar verdiklerini belirtmişlerdir.

15. Türkçe dersi faydalı oluyor mu?

Görüş	Sayı
Evet, faydalı	21
Hayır, faydalı değil	15
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 15'i Türkçe dersinin faydalı olmadığını 21'i ise faydalı olduğunu belirtmiştir.

16. Tekrar Türkçe dersi seçer misiniz?

Görüş	Sayı
Evet, seçerim	19
Hayır, seçmem	17
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 17'si Türkçe dersini tekrar seçmek istemediklerini, 19'u ise Türkçe dersini tekrar seçmek istediklerini belirtmişlerdir.

17. Okul dışında Türkçe dersi aldığınız yer var mı?

Görüş	Sayı
Evet, alıyorum	4
Hayır, almıyorum	32
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 32'si yalnız okullarda Türkçe dersi aldıklarını 4'ü de okul dışında da Türkçe dersi aldıklarını belirtmişlerdir.

18. Türkçe dersleri sıkıcı mı?

Görüş	Sayı
Evet, sıkıcı	15
Hayır, değil	21
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 15'i Türkçe derslerinin sıkıcı olduğunu, 21'i ise sıkıcı olmadığını belirtmişlerdir.

19. Türkçe derslerini seviyor musunuz?

Görüş	Sayı
Evet, seviyorum	20
Hayır, sevmiyorum	16
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 27'si Türkçe dersini sevdiklerini, 9'u da sevmediklerini belirtmişlerdir.

20. Türkçe dersini nerede alıyorsunuz?

Görüş	Sayı
Kendi okulumda alıyorum	32
Başka okulda alıyorum	4
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 32'si kendi okullarında Türkçe dersi aldıklarını 4'ü de kendi okulları dışında başka okullara gitmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

21. Haftada kaç saat Türkçe dersi alıyorsunuz?

Haftalık saat	Sayı
2 saat	30
3 saat	4
4 saat	2
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 30'u haftada 2 saat Türkçe dersi aldıklarını, 4'ü 3 saat Türkçe dersi aldıklarını ve 2 öğrenci de 4 saat Türkçe dersi aldıklarını belirtmiştir.

22. Türkçe dersleri ne zamanları yapıyor?

Türkçe dersinin vakti	Sayı
Ders saatleri içinde	4
Derslerin bitiminde	32
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 32'si Türkçe derslerinin derslerin bitiminde (diğer öğrencilerin evlerine gittikten sonra) yapıldığını 4 öğrenci de ders saatleri içerisinde yapıldığını belirtmişlerdir.

B. Veli Bilgileri:

1. Yaş bilgileri

Yaş	Sayı
30-39	6
40-49	18
50-59	8
60-....	4
TOPLAM	36

Anket çalışmamıza katılan velilerin 6'sı 30-39 yaş, 18'i 40-49 yaş, 8'i 50-59 yaş aralığında ve 4'ü de 60 ve üzeri yaşındadır.

2. Doğum yeri bilgileri

Doğum yeri	Sayı
Türkiye	28
Almanya	8
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 28'i Türkiye doğumlu, 8'i Almanya doğumludur.

3. Ankete katılan velilerin cinsiyet bilgileri

Cinsiyet	Sayı
Erkek	23
Kadın	13
Toplam	35

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 23'ü erkek, 13'ü de kadındır.

4. Velilerin çalışma durumları

Durum	Sayı
Çalışıyor	25
Çalışmıyor (emekli/ ev hanımı/ işsiz)	11
Toplam	35

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 25'i bir işte çalışmakta, 11'i de çalışmamaktadır.

5. Eğitim durumları

Mezuniyet	Sayı
İlkokul	6
Ortaokul	11
Lise	17
Üniversite	2
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 6'sı ilkokul, 11'i ortaokul, 17'si lise ve 2'si de üniversite mezunudur.

6. Velilerin Almanca bilgileri

Seviye	Sayı
Zayıf	4
Orta	22
İyi	10
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 4'ü Almanca bilgilerinin zayıf, 22'si orta ve 10'u iyi seviyede olduğunu belirtmişlerdir.

7. Çocuk sayıları

Çocuk sayısı	Aile
1-2 çocuk	11
3-4 çocuk	24
5-6 çocuk	1
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 11'i 1-2 çocuk sahibi, 24 veli 3-4 çocuk sahibi ve 1 veli de 5-6 çocuk sahibidirler.

8. Kaç çocuğunuz Türkçe dersi aldı?

Çocuk sayısı	Aile
1 çocuk	5
2 çocuk	11
3 çocuk	12
4 çocuk	7
5 çocuk	1
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 5'inin 1 çocuğu, 11'inin 2 çocuğu, 12'sinin 3 çocuğu, 7'sinin 4 çocuğu ve 1'inin de 5 çocuğu Türkçe dersi almışlardır.

9. Türk çocuklarının daha çok hangi dili kullanıyorlar?

Dil	Sayı
Daha çok Türkçe	16
Daha çok Almanca	20
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 20'si Türk çocuklarının daha çok Almanca konuştuğunu, 16'sı ise daha çok Türkçe konuştuğunu belirtmişlerdir.

10. Türk çocukları rahat Türkçe konuşabiliyorlar mı?

Görüş	Sayı
Türkçe konuşmakta zorlanıyorlar	21
Rahat Türkçe konuşabiliyorlar	15
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 21'i Türk çocuklarının Türkçe konuşmakta zorlandıklarını, 15'i de Türk çocuklarının Türkçe konuşmakta zorlanmadıklarını belirtmişlerdir.

11. Almanya'da yaşayan Türkler için Türkçe önemli mi?

Görüş	Sayı
Evet, Türkçe önemli	33
Hayır, Türkçe önemli değil	3
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 33'ü Almanya'da yaşayan Türkler için Türkçenin önemli olduğunu, 3'ü de Türkçenin önemli olmadığını belirtmişlerdir.

12. Türk çocukları Türkçe öğrenmeliler mi?

Görüş	Sayı
Evet, öğrenmeliler	33
Hayır, gerek yok	3
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 33'ü Almanya'da yaşayan Türklerin Türkçe öğrenmeleri gerektiğini, 3'ü de Türkçe öğrenmeye gerek olmadığını belirtmişlerdir.

13. Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç var mı?

Görüş	Sayı
Evet, Türkçe dersine ihtiyaç var	33
Hayır, Türkçe dersine ihtiyaç yok	3
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 33'ü Türkçe dersine ihtiyaç olduğunu, 3'ü de Türkçe dersine ihtiyaç olmadığını belirtmişlerdir.

14. Türk çocukları aile içinde Türkçe öğrenebilirler mi?

Görüş	Sayı
Evet, öğrenebilirler	25
Hayır, öğrenemezler	11
Toplam	35

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 25'i Türk çocuklarının aile içinde de Türkçe öğrenebileceklerini 11'i de Türk çocuklarının aile içinde Türkçe öğrenemeyeceklerini belirtmişlerdir.

15. Türkçe dersini seçmeyi siz mi istediniz çocuklarınız mı istedi?

Kim	Sayı
Anne-Baba	24
Çocuklar	6
Birlikte	6
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 24'ü çocuklarının Türkçe dersini almalarını veli olarak kendilerinin istediklerini, 6 veli çocuklarının kendilerinin Türkçe dersini almak istediklerini, 6 veli de birlikte karar verdiklerini belirtmişlerdir.

16. Türkçe dersi çocuklarınız için faydalı oluyor mu?

Görüş	Sayı
Evet, faydalı oluyor	20
Hayır, faydalı olmuyor	16
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 20'si Türkçe dersinin çocukları için faydalı olduğunu, 16'sı ise faydalı olmadığını belirtmişlerdir.

17. Türkçe öğretmenleri çocuklarla ilgileniyorlar mı?

Görüş	Sayı
Evet	15
Hayır	21
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 21'i Türkçe öğretmenlerin çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenmediklerini, 15'i de Türkçe öğretmenlerin çocuklarıyla ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

18. Türkçe öğretmenleri sizi çocuklarınızın durumları hakkında bilgilendirirler mi?

Görüş	Sayı
Evet	19
Hayır	17
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 19'u Türkçe öğretmenlerinin çocukları hakkında kendilerini bilgilendirdiklerini, 17'si Türkçe öğretmenlerinin çocukları hakkında kendilerini bilgilendirmediklerini belirtmişlerdir.

19. Gelecek yıl çocuğunuza Türkçe dersi aldirmayı düşünüyor musunuz?

Görüş	Sayı
Evet	22
Hayır	14
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 22'si bir sonraki yıl çocuklarına Türkçe dersi aldirmayı düşündüklerini, 14'ü ise çocuklarına gelecek yıl Türkçe dersi aldirmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir.

20. Çocuklarınız okul dışında başka yerde Türkçe dersi alıyorlar mı?

Görüş	Sayı
Evet	4
Hayır	32
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 32'si çocuklarının yalnızca okulda Türkçe dersi aldıklarını, 4'ü de okul dışında başka yerde de Türkçe dersi aldıklarını belirtmişlerdir.

21. İmkân olması durumunda çocuklarınızın okul dışında başka yerde Türkçe dersi almasını ister misiniz?

Görüş	Sayı
Evet	25
Hayır	11
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 25'i çocuklarının başka yerde Türkçe dersi alma imkânı olması durumunda göndermek istediklerini belirtmişlerdir.

22. Aileler Türkçe derslerinin önemini biliyorlar mı?

Görüş	Sayı
Evet, biliyorlar	15
Hayır, bilmiyorlar	21
Toplam	36

Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 15'i Türk ailelerin Türkçe derslerinin önemini bildiklerini, 21 aile ise Türk ailelerin Türkçe derslerinin önemini bilmediklerini belirtmişlerdir.

4. Anketlerdeki Dil Kullanımı, Türkçe Dersleri ve Türkçenin Önemi İle İlgili Maddelerden Çıkan Sonuçlar

1. Türk çocukların dil tercihleri: Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 23'ü, 36 veliden de 20'si Türk çocukların daha çok Almanca konuştuklarını belirtmişlerdir. Türk çocukların daha çok Türkçe konuştuklarını söyleyen öğrenci sayısı 13, veli sayısı ise 16'dır. Gerek veli gerek öğrenci gözünden Türk çocukların yarısından çoğu günlük hayatta Türkçe yerine Almanca'yı tercih etmektedirler. Velilere yönelmiş olduğumuz diğer bir soru bu verileri desteklemektedir. "Türk çocukları rahat bir şekilde Türkçe konuşabiliyorlar mı?" sorusuna 21 veli Türk çocuklarının Türkçe konuşmakta zorlandıklarını, 15 veli ise Türk çocuklarının rahat Türkçe konuşabildiklerini belirtmişlerdir.

2. Türkçe önemli mi, Türk çocukları Türkçe öğrenmeliler mi ve Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç var mı? : Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 33'ü, 30 öğrenciden 30'u Türkçenin Almanya'da yaşayan Türkler için önemli olduğunu belirtmişlerdir. 3 veli ve 6 öğrenci Türkçenin önemli olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Türk çocukları Türkçe öğrenmeliler mi sorusuna 36 veliden 33'ü, 30 öğrenciden de 30'u evet, 3 veli ve 6 öğrenci hayır cevaplarını vermişlerdir. Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç var mı sorusuna ise 36 veliden 33'ü, 30 öğrenciden de 28'i evet, 3 veli ve 8 öğrenci hayır cevaplarını vermişlerdir. Üç soruya verilen cevaplardan veli ve öğrencilerin çoğunun (yaklaşık % 90) Türkçenin önemli olduğunu, Türk çocuklarının Türkçe öğrenmeleri gerektiğini ve de Türkçe öğrenmek için Türkçe dersine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

3. Türkçe dersini kim seçti? : Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 24'ü çocuğunun Türkçe dersini seçmesini veli olarak kendilerinin istediklerini, 6 veli de birlikte karar verdiklerini, 6 veli ise çocuklarının kendi istekleriyle Türkçe dersini seçtiklerini belirtmiştir. Aynı soruya öğrencilerden ben kendi isteğimle seçtim diyen öğrenci sayısı 12, annem ve babamın isteğiyle seçtim diyen 15 ve birlikte karar verdik diyen 9 öğrenci olmuştur. Veliler, öğrencilerin Türkçe derslerini daha çok anne-babalarının tercihleriyle seçtiklerini belirtmişlerdir. Velilere göre kendi yönlendirmeleri olmaması durumunda Türkçe dersini seçen öğrenci sayısı daha az olacaktır.

4. Türkçe dersi faydalı oluyor mu? : Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 20'si, 36 öğrenciden de 21'i Türkçe dersinin faydalı olduğunu, 36 veliden 16'sı, 36 öğrenciden de 15'i Türkçe dersinin faydalı olmadığını belirtmişlerdir.

5. Türkçe dersini tekrar seçer misiniz? : "Tekrar Türkçe dersi seçer misiniz?/Çocuğunuza gelecek yıl Türkçe dersi aldirmayı düşünüyor musunuz?" sorusuna velilerin 22'si, öğrencilerin 19'u seçerim cevabını vermiş; velilerin 14'ü,

öğrencilerin de 17'si tekrar seçmem cevabını vermişlerdir. Anket çalışmamıza katılan veli ve öğrencilerin yaklaşık %30'u Türkçe derslerinin faydalı olmadığını ve seneye seçmek istemediklerini belirtmişlerdir.

6. Türkçe öğretmenleri hakkındaki görüşler: Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 21'i Türkçe öğretmenlerinin çocuklarıyla yeterince ilgilenmediklerini, 15'i ise öğretmenlerin çocuklarla yeterince ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

7. Türkçe derslerinin işlenişi: Anket çalışmamıza katılan 36 öğrenciden 30'u derslerin haftada iki (2) saat yapıldığını, 32 öğrenci ise derslerin diğer derslerin bitiminde ve kendi okullarında yapıldığını bildirmişlerdir.

8. Aileler Türkçe derslerinin önemini biliyorlar mı? : Anket çalışmamıza katılan 36 veliden 21'i, ailelerin Türkçe derslerinin önemini yeteri kadar bilmediklerini, 15 veli ise ailelerin Türkçe derslerinin önemini farkında olduklarını belirtmişlerdir.

5. SONUÇ

Yapmış olduğumuz anket çalışmasına katılan öğrenci ve velilerin Türkçenin ve Türkçe derslerinin önemli oldukları konusunda bilinçli oldukları tespit edilmiştir. Fakat buna rağmen Türkçe derslerinin faydalı olmadığı noktasında yaklaşık %40'lık bir öğrenci ve veli grubu bulunmaktadır. Bunun nedenleri üç sebebe bağlanabilir:

1. Muttersprachenunterricht dersinin karneye etkisinin olmaması,
2. Türkçe derslerinin diğer derslerin bitiminde yapılması,
3. Öğretmenlerin öğrencilerin dersleri ve öğrencilerle ders dışı zamanlarda yeterince ilgilenmemeleri.

Avrupa'da I. ve II. kademe okullarda verilen Türkçe derslerinin ana dili edinimine katkısının istenilen seviyede gerçekleşmemektedir. Verilen Türkçe derslerinin ana dili edinimine katkısının istenilen seviyede olabilmesi için öncelikle Muttersprachenunterricht dersinin karneye etkisinin sağlanması gerekmektedir. Bunun yapılamaması durumunda ise en azından bu dersi alan öğrencilere yönelik T.C. Milli Eğitim Bakanlığının yetkili makamlarınca teşvik edici faaliyetler yapılmalıdır.

Türkçe derslerinin diğer derslerin bitiminde yapılması derslerden istenilen verimin alınamamasına neden olmaktadır. Türkçe derslerinin ana dili edinimine katkısının istenilen seviyede gerçekleşmesi için bu derslerin daha erken saatlerde yapılması hususunda yetkililerin okul idareleriyle iletişime geçmeleri ve çözüm noktasında öneriler getirmeleri gerekmektedir.

Türkçe öğretmenlerinden kaynaklı olarak da Türkçe derslerinin dil edinimine istenilen verimde katkı sağlamadığı görülmektedir. Bunda en büyük sorun Almanya'da yaşayan ailelerin ortamını ve oradaki öğrencilerin durumlarını bilmeyen öğretmenlerin Türkiye'den gönderilmesidir. Bu öğretmenler Türk öğrencilerle iletişim kurmakta zorlanmaktalar ve Türkçe derslerinden istenilen verim elde edilememektedir. Bunun için Almanya'da doğup okumuş ve YÖS ile Türkiye'ye gelmiş öğrencilerden öğretmenlik okuyanlara yönelik bir program yapılması ve bu öğrencilerin Almanya'ya Türkçe öğretmenleri olarak gönderilmesine öncelik verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Bekar, B. (2013), Almanya'da Türkler ve Türkçe. *Turkish Studies-International Periodical For The Language, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9). 771-787.
- Bekar, B. (2015). *Almanya Türkçesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Bekar, B.(2016). Almanya'da Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretimi ve Türklerin Türkçe Kullanımlarıyla İlgili Kaynakça Denemesi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal Of World Of Turks*. 8 (3) 285-302.
- <http://www.essen.bk.mfa.gov.tr/images/localCache/1/> (erişim tarihi: 03.02.2015)
- <http://www.calisma.de/index.php?option=com> (erişim tarihi: 18.05.2015)
- Kalkan, H. K. (2016). *Almanya'da ve Türkiye'de Ortaöğretimde Okutulan Ders Kitaplarına Edebiyat Didaktiği Açısından Bir Yaklaşım*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- MEB. (2006). *Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2015). *Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2016). *Yurt Dışında Görevlendirilecek Öğretmenleri Seçme Sınavı ve Görevlendirme Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özkan, N. (2007). *Türk Dilinin Yurtları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldız, C. (2012). *Yurt dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)*. Ankara: Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.
- Yıldız, C. (2013). Almanya'da Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6 (11). 1083-1113.

Summary

Beginning in 1961 the labor migration from Turkey to Germany started and the Turkish population in Germany has increased rapidly in the following years. Germany is a federation consists of 16 states. Among these states, Nordrhein-Westfalen is the state with the highest number of Turkish citizens and Sachsen-Anhalt is the least one. The communal or isolated living directly effect the language use among the Turks.

The first generation of migrants due to unknowing the language, the environment and the culture, used to go to work and come back to home only. So they deserved their mother tongue and dialect for along time.

The most cultural and linguistic conflict was seen among the second generation. they grew up with Turkish and Turkish culture in the family environment until the age of the school and they started to encounter a new culture and language at schools. This sudden encounter caused a serious cultural and linguistic conflict on the second generation. The

dominance of Turkic and Turkish cultures into the family, and the dominant of German and German cultur in schools brought out somehow an assimilation proccess.

The second generation had not experienced a trouble at learning German language and culture as much as the first generation. And it was realized that the third generation grown up without seeing Turkey and therefore their first language became the official language spoken in the country. It is assumed that the Turkish population reached 3 millions in Germany including the first, second and third generations. Today the Turkish language and culture in Germany is facing a danger of being assimilated under the title of entegration.

It possible to observe that there are four different characters in language usage among Turkish live in Germany. These are monolingualism, bilingualism, half-lingualism and language entrophy.

In this study, using a structured survey form a face-to-face interview technique was conducted to a total of 36 students and 36 parents. The sample group consists of 18 students and parents from North Ren Vestfalya state and 18 students and parents from Ravensburg a city in the Baden-Wüttemberg state in Germany. Students and parents participated the study voluntarily. The survey conducted to parents whose children had and still have Turkish lessons and to students as well.

33 parents and 30 studenst among the participants declared that Turkish is an important language for Turkish people live in Germany and believed that children should learn Turkish language. 33 parents and 28 students pointed out that to learn Turkish language there is a need to Turkish lessons. Almost 90% of participants are agreed on the importance of Turkish language and Turkish lessons.

Nevertheless 24 parents (almost 70%) specified that their children choose the Turkish lessons by their own encouragements and 15 students (almost 40%) pointed out that they choose the such lessons according to teihr parents requests.

Taking into consideration the answers given by the students and parents which the survey conducted seperately at least 40% of the students have chosen Turkish lessons outside their willingness

The responses to the question "Are the Turkish lessons useful?" which we pointed out to the students and the parents, 42% of the students and 45% of the parents answered that they think Turkish lessons are not useful, and about 40% of the parents stated that they would not choose Turkish lessons again.

In the survey we conducted, it was determined that the students and the parents who participated the study were conscious about the importance of Turkish and Turkish lessons. Nevertheless, there are about 40% of students and parents who believed that Turkish lessons are not useful.
